Uzasadnienie

Projekt zarządzenia stanowi wykonanie upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie zawartego w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 1315), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody", i sporządza się go w celu zwiększenia obszaru rezerwatu. Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celem tak ustalonego założenia jest zachowanie różnorodności biologicznej wraz z procesami ekologicznymi i stabilnością cennych przyrodniczo ekosystemów. Jednym ze sposobów realizacji tego celu jest obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody, do których zaliczają się rezerwaty przyrody. Przy tak ustalonym prawie, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie obejmując przedmiotowy teren ochroną w formie rezerwatu przyrody wypełnia ustawowy obowiązek dbałości o przyrodę będącej dziedzictwem i bogactwem narodowym. Leśne rezerwaty przyrody zaliczane są do jednych z ważniejszych form ochrony zasobów przyrody. O ich wartości decydują składające się na nie ekosystemy leśne wraz z bogactwem występujących w nich wzajemnych zależności i powiązań pomiędzy poszczególnymi ich elementami. Funkcja lasów chronionych w ramach rezerwatu przyrody związana jest głównie z zachowaniem naturalnych cech tego typu ekosystemów, często wykorzystywanych w wielu dziedzinach nauki.

Rezerwat przyrody Zegrze został uznany zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. poz. 141). Celem ochrony przedmiotowego rezerwatu przyrody są naturalne lasy mieszane z udziałem dębu bezszypułkowego. Pierwotnie za rezerwat został uznany obszar lasu o powierzchni 64,29 ha w Leśnictwie Zegrze Warszawskiego Zespołu Leśnego, położony w gminie Serock województwa stołecznego warszawskiego, oznaczony w planie urządzenia gospodarstwa leśnego na lata 1977-1987 jako oddziały lasu 27 b, c1, c2, c3, d, f, 28 a-f. W jego skład weszły wówczas drzewostany mieszane, w których gatunkiem dominującym był dąb. W mniejszym i większym udziale występowały tu inne gatunki jak sosna czy też brzoza. Warstwa dolna drzewostanu charakteryzowała się słabym zwarciem z bogatym gatunkowo podszytem, a w runie występowały rośliny chronione. Większość terenu rezerwatu przyrody porośnięty był wówczas drzewostanami o wieku przekraczającym 100 lat.

Powiększenie rezerwatu przyrody następuje w ramach ogłoszonej przez Lasy Państwowe inicjatywy utworzenia 100 rezerwatów przyrody dla uczczenia jubileuszu 100-lecia powstania Lasów Państwowych.

Projektowane poszerzenie rezerwatu przyrody obejmuje w całości oddziały leśne numer 17 oraz 18. Zabieg ten pozwoli połączyć w jedną całość występujące na tym obszarze siedliska przyrodnicze o tym samym charakterze i stworzy się w ten sposób dogodne warunki do zachowania celu i przedmiotu jego ochrony rezerwatu przyrody.

Nowo włączany do rezerwatu obszar odznacza się bogactwem składu gatunkowego, zarówno drzewostanu, jak i roślinności runa. Z tych też względów celem ochrony poszerzonego rezerwatu przyrody będzie cel ochrony istniejącego obecnie obiektu, tj. zachowanie fragmentu naturalnych lasów mieszanych z udziałem dębu bezszypułkowego.

Wszystkie występujące w rezerwacie przyrody zbiorowiska roślinne są zbiorowiskami leśnymi. Siedliska przedmiotowego obszaru w głównej mierze budowane są przez grąd subkontynentalny i ciepłolubne dąbrowy. W składzie gatunkowym drzewostanów zaznacza się duży udział ponad 100 letnich dębów szypułkowego i bezszypułkowego. W drugim piętrze miejscami występują dąb, brzoza, a w podroście i nalotach dominuje dąb. Podszyt stanowią głównie: kruszyna, jarząb, osika, dąb, brzoza, jałowiec. Bogate runo tworzą gatunki roślin naczyniowych oraz gatunki mchów. Najcenniejszymi roślinami są: lilia złotogłów, turówka leśna, miodownik melisowaty, orlik pospolity, pięciornik biały i rozchodnik wielki.

Typy siedliskowe lasu występujące w obrębie przedmiotowego obszaru są podstawową jednostką w klasyfikacji siedlisk leśnych. Obejmują one wszystkie powierzchnie leśne o zbliżonych warunkach siedliskowych wykazujące podobne cechy. Na podstawie badań wykonanych na potrzeby planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Jabłonna ustalono, że na obszar przewidziany do włączenia w skład rezerwatu przyrody Zegrze składają się następujące typy siedliskowe lasu: las mieszany świeży i las świeży. Po powiększeniu dominującym typem siedliskowym lasu w rezerwacie przyrody będzie las mieszany świeży zajmujący ponad 50 % jego powierzchni.

[redacted]

Starodrzewie stanowią najistotniejszą wartością przyrodniczą tego miejsca, przemawiającą za objęciem ich ochroną w formie rezerwatu przyrody. Niezależnie od siedliska, na którym rosną starodrzewie, to one tworzą struktury cechujące się zróżnicowaną fizjonomia i składem gatunkowym. W głównej mierze związane jest to z powolnym dostosowywaniem się roślin tworzących jego warstwy do warunków mikrosiedliskowych oraz zmian spowodowanych niewielkimi zaburzeniami pojawiającymi się w drzewostanie. W rezerwatach przyrody tego typu lasy pozostawione siłom natury mają możliwość wytwarzania bogatych w składniki odżywcze gleb dzięki rozkładającemu się martwemu drewnu. Długi czas życia poszczególnych drzew i specyficzne właściwości kory sprawia, że w wyniku długotrwałego osiedlania i rozwoju pojawia się bogactwo porostów nadrzewnych. Wraz ze starzeniem i stopniowym obumieraniem drzew w lasach pojawiają się mikrosiedliska niespotykane gdzie indziej. Specyfika tego typu miejsc tworzona przez dziuple, próchnowiska czy też obumarłe drzewa sprawia, że stają się one miejscem występowania bardzo wyspecjalizowanych gatunków, które z trudem mogą przeżyć bez obecności starego lasu.

Wyznaczenie otuliny rezerwatu związane jest bezpośrednio z planem ochrony obligatoryjnie sporządzanym dla rezerwatów przyrody. W świetle obowiązującego prawa powinno unikać się uchwalania planu ochrony rezerwatu przyrody bez utworzenia dla niego otuliny. Zgodnie bowiem z art. 13 ust. 3a ustawy o ochronie przyrody projekty aktów prawnych z zakresu zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej rezerwatu przyrody i jego otuliny, wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na cele ochrony rezerwatu przyrody. Powyższe oznacza, że jedynie uznanie za rezerwat przyrody, bądź wyznaczenie otuliny rezerwatu daje gwarancję kontroli dokonywanych w tym obszarze zmian w dokumentach planistycznych. W celu realnej kontroli nad zagospodarowaniem terenu wokół rezerwatu przyrody, a którego właściwe zagospodarowanie jest kluczowe dla utrzymania jego celu ochrony, należy wyznaczyć otulinę. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy definiowaniu zasięgu otuliny uwzględnił zagrożenia zewnętrzne, jakie mogą powstać w stosunku do rezerwatu przyrody. Głównym zagrożeniem są spowodowane przez człowieka zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym mogące doprowadzić do utraty cech charakterystycznych siedlisk przyrodniczych chronionego obiektu. Ponadto, w obrębie otaczających obiekt chroniony drzewostanach stanowiących jego otulinę, winno się wykluczyć wykonanie użytkowania lasu cięciami zupełnymi i ograniczyć się do użytkowania w formie cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych mających na celu utrzymanie dobrego stanu zdrowotnego drzewostanu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy definiowaniu zasięgu otuliny uwzględnił, że rezerwat leży w obrębie obszaru Natura 2000 Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonnej PLH140045, który będąc formą ochrony przyrody o reżimie określonym przepisami z zakresu ochrony przyrody, stanowi dla rezerwatu swojego rodzaju otulinę. Można bowiem przyjąć, że obowiązujące w obrębie obszaru Natura 2000 obostrzenia niedopuszczające podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, chronią rezerwat przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. Głównym zadaniem realizowanym w ramach sieci Natura 2000 jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, a nade wszystko niedopuszczenie do pogorszenia ich stanu. W związku z czym, ochrona w obszarach Natura 2000 w pewnym stopniu zbieżna jest z ochroną stosowaną w ramach otuliny rezerwatu przyrody. W obszarze sieci Natura 2000 chroni się wybrane elementy przyrodnicze, istotne dla właściwego funkcjonowania terenu chronionego. Obszary te nie mają, tak jak ma to miejsce w przypadku otuliny, z góry określonych zakazów. Dla każdego obszaru przygotowywany jest odrębny sposób ochrony, zawierający m.in. ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony, identyfikację potencjalnych i istniejących zagrożeń, a także zestawienie działań ochronnych, które muszą zostać podjęte. Przy taki stanie faktycznym i prawnym granicę otuliny zamknięto w obrębie granicy obszaru Natura 2000, w zasięgu której położony jest rezerwat przyrody. Zarówno obszar Natura 2000 jak i rezerwat przyrody cechuje wspólny zespół cech, czynników i procesów związanych z prowadzoną w ich ramach ochroną i co jest z tym związane, mających bezpośrednie przełożenie na wyznaczone im cele ochrony. Zachowanie integralności rezerwatu przyrody i obszaru Natura 2000 poprzez otulinę warunkuje zachowanie trwałości siedlisk i gatunków występujących w obu tych formach ochrony przyrody. Można w tym miejscu użyć stwierdzenia, że stworzona w ten sposób spójność zapewni kompletność zasobów przyrodniczych i zachowa powiązania funkcjonalne między poszczególnymi elementami uformowanej sieci ochrony przyrody, zarówno na poziomie rezerwatu przyrody jak i obszaru Natura 2000. Ustanawiając otulinę uzyska się zatem swojego rodzaju gwarancję utrzymania we właściwym stanie chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków.

[redacted]

Delegacja określona przepisem art. 13 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody przyznaje regionalnym dyrektorom ochrony środowiska prawo do określania nazwy rezerwatu, jego położenia lub przebiegu granicy, otuliny, jeżeli została wyznaczona, celu ochrony oraz rodzaju, typu i podtypu, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Przepis ten nie zawiera w swoim wyliczeniu powierzchni rezerwatu. Zakładając jednak racjonalność ustawodawcy można przyjąć, że przyznane prawo do definiowania zasięgu jego granicy nie wyklucza możliwości podawania powierzchni w niej zawartej. Mimo braku formalnego artykułowania powierzchni wprost w treści aktu prawnego, podanie w niniejszym zarządzeniu wartości powierzchni jest uzasadnione merytorycznie i kluczowe z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej. Zgodnie z wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska powierzchnię rezerwatu przyrody obliczono na podstawie współrzędnych punktów załamania poligonu i wprowadzenie tego parametru realizuje cele ochrony przyrody w następujących aspektach. Zdefiniowany wymiar obszaru pozwala modelować procesy w nim zachodzące oraz ocenić, czy wielkość rezerwatu przyrody jest wystarczająca do utrzymania równowagi biocenotycznej. Powierzchnia analityczna jest niezbędna dla prawidłowego skonstruowania przyszłego planu ochrony. Parametr ten stanowi matematyczną podstawę do planowania zabiegów ochrony czynnej czy też wyznaczania obszarów ochrony ścisłej lub krajobrazowej. Powierzchniowe opisanie zasięgu ochrony pozwala również na ocenę zasobów przyrodniczych zamkniętych w granicach rezerwatu przyrody, co przekłada się na właściwe oszacowanie presji antropogenicznej oraz określenie chłonności turystycznej obiektu, co z kolei nie pozostaje bez wpływu na ochronę wrażliwych ekosystemów przed degradacją. Wprowadzenie powierzchni obliczonej na podstawie współrzędnych punktów załamania poligonu stanowi zatem swojego rodzaju pomost pomiędzy formalnym opisem geodezyjnym a rzeczywistymi potrzebami zarządzania środowiskowego. Daje punkt odniesienia do prowadzenia długofalowej strategii ochronnej dla nowo utworzonego rezerwatu przyrody. Wskazana w zarządzeniu powierzchnia obliczoną metodą analityczną na podstawie współrzędnych punktów załamania poligonu granicy wykazuje różnicę w stosunku do sumy powierzchni działek ewidencyjnych wykazanych w Ewidencji Gruntów i Budynków. Rozbieżność ta może być efektem wielu czynników, jak np.: redukcją odwzorowania i w żadnej mierze nie przekłada się na prowadzoną tu ochronę.

Zarządzenie zostało pozytywnie zaopiniowane przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody.

Zarządzenie zostało zaopiniowane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W ramach konsultacji wniesiono następujące uwagi.

1. W § 1 pkt 3, 4 i 5 powinno być: „są określone w załączniku nr X”, zamiast „określa załącznik nr X”.

Konstrukcja redakcyjna przedmiotowego paragrafu jest zgodna z zasadami techniki prawodawczej. Ponadto Wojewoda Mazowiecki, uzgadniając projekt zarządzenia, zakwestionował użycie wskazanego zwrotu jako błąd i uzależnił uzgodnienie od jego przeredagowania zgodnie z brzmieniem użytym w projekcie zarządzenia.

2. W zarządzeniu brakuje § 3, po 2 następuje od razu 4..

Wprowadzono poprawkę.

3. Załączniki należy poprzedzić wspólnym opisem: Załączniki do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia … 2026 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Zegrze”.

Zastosowane oznaczenie załączników „Załącznik nr do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia.....2026 r. w sprawie rezerwatu przyrody Zegrze” zostało zredagowane zgodnie z uwagami jakie w ramach kontroli nadzorczej były wnoszone przez Ministra Klimatu i Środowiska.

4. W tytułach w załączników należy dodać frazę: „(…) przyrody Zegrze (…)”, przykładowo powinno być: Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody Zegrze w postaci współrzędnych punktów jej załamania.

W § 1 ust. 1 wskazano, że rezerwat przyrody w dalszej części zarządzenia będzie zwany „rezerwatem”, reguła ta odnosi się również do załączników. Ponadto, tytuł załącznika powinien korespondować z paragrafami stanowiącymi przepis odsyłający do tego załącznika. Z tego względu zdecydowano o pozostawieniu obecnych regulacji bez zmian.

5. W załączniku nr 1 stwierdzono błąd geometrii dot. granicy rezerwatu przyrody. Granica rezerwatu przyrody (Załącznik nr 1) posiada 1 punkt załamania więcej w stosunku do reprezentującego rezerwat wyłączenia w Załączniku nr 2, co skutkuje powstaniem luki (minimalnej szczeliny). Zobrazowano to na zrzucie ekranu w załączniku do niniejszego pisma.

Poprawiono załącznik.

[redacted]

6. W załączniku nr 1 należy poprawić publikator Prawa geodezyjnego i kartograficznego na: Dz. U. z 2024 r. poz. 1151, 1824 oraz z 2025 r. poz. 1019 i 1542 – zmiana 1792 wejdzie w życie w 2027 r.

Wojewoda Mazowiecki uzgodnił projekt zarządzenia pismem z dnia 27 października 2026 r. znak WP-II.0521.1.36.2026.

[redacted]

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. **Cel wprowadzenia zarządzenia.**
   Celem wprowadzenia zarządzenia jest powiększenie rezerwatu przyrody Zegrze.
2. **Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.**
   Zarządzenie będzie oddziaływało:
1) na Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;
2) na właściciela rezerwatu;
3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty znajdujące się, lub które znajdą się w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.
3. **Konsultacje.**
   Projekt zarządzenia, jako akt prawa miejscowego podlega na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim.
4. **Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.**
   Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie pociągnie za sobą żadnych dodatkowych skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego i budżetu państwa.
5. **Wpływ regulacji na rynek pracy.**
   Zapisy w projekcie zarządzenia nie będą miały wpływu na rynek pracy.
6. **Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorców, a zwłaszcza mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.**
   Wydanie niniejszego aktu prawnego stanowi sposób realizacji celów ochrony przyrody. Wprowadzenie jego regulacji wyeliminuje wątpliwości i niejasności w odniesieniu do prowadzonej w obiekcie ochrony przyrody, co z kolei usprawni opracowywanie dokumentacji i wydawanie decyzji w prowadzonych w jego materii procedurach uzgodnieniowych. Spodziewać się również można, że przedmiotowy projekt przyczyni się do polepszenia warunków realizacji działań ochrony czynnej w związku z łatwiejszym dostępem do informacji dotyczących przedmiotów i celów podlegających ochronie. Proponowana regulacja nie będzie wywoływać skutków istotnych ze względu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Projektowana regulacja nie wpłynie na proces inwestycyjny z uwagi na fakt, iż nie wprowadza żadnych zmian w zagospodarowaniu terenu.
7. **Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.**
   Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.
8. **Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.**
   Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje obszar Natura 2000 Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonnej PLH140045, czyli teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (Dz.U.UE.L.1992.206.7). Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.